

ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΛΑΡΙΣΑΣ Ο ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΥΔΡΟΦΟΡΟΣ
ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΕΞΑΝΤΛΕΙΤΑΙ ΧΡΟΝΟ ΜΕ ΤΟ ΧΡΟΝΟ

9.000 γεωτρήσεις αναζητούν νερό σε μεγάλα βάθη για πότισμα...

■ Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΥΕΒ κ. Κ. ΓΚΟΥΜΑΣ ΜΙΛΑ ΣΤΗΝ «Ε.Τ.Δ.»

Τι κοινό έχουν η Ολλανδία με την Αίγυπτο; Πρόκειται για δύο χώρες που έχουν να επιδείξουν κυριολεκτικά θαύματα στον τομέα της άρδευσης. Ένα καταπληκτικό σύστημα καναλιών για την πρώτη, ένα τεράστιο φράγμα για την δεύτερη τις έδιδαν επί χρόνια το δικαίωμα να υπερηφανεύονται ότι «έπαιξαν» με το νερό ως σύγχρονοι Μωυσήδες, τιθασεύοντας τη φύση (αλλαγή του ρού του Νείλου) και εκμεταλλευόμενοι το πολύτιμο αγαθό σύμφωνα με την βούλησή τους.

Τόσο όμως το σύστημα της Ολλανδίας όσο και το θαύμα της Αιγύπτου απομυθοποιούνται και σχεδόν καταρρέουν. Οι δαπάνες και οικολογικές επιπτώσεις από τη μια, η «κρίση γονιμότητας» και «καθαρών» εδαφών από την άλλη έχουν βάλει ήδη σε σκέψεις τόσο την Ολλανδία, όσο και την Αιγυπτιακή κυβέρνηση. Τι πράγματι συμβαίνει;

Το νερό είναι ένα αγαθό πολύτιμο, που γίνεται συνεχώς και πιο σπάνιο. Πρόκειται για μια άποψη που γίνεται ολοένα και πιο «επικαιρή» έως και... εφιαλτική

ματα καλλιεργειών υπέστησαν καταστροφές εκ των οποίων τα μισά σε ποσοστό 70%. Ανάλογα προβλήματα είχαμε το 1983, το 1985 αλλά και το 1988 χρόνια όπου σημειώθηκαν καταστροφές σε 40.000 στρ. καλλιεργειών. Τέτοιες συνέπειες της λειψυδρίας εμφανίζονται ήδη από το 1977... Ετσι ο νομός Λάρισας συγκαταλέγεται σε εκείνους τους νομούς που κατ' εξοχήν έχουν πληγεί από την ανομβρία. Κι αυτό βέβαια έχει την εξήγησή του.

»Το υδάτινο ισοζύγιο δηλαδή του νομού είναι ελλειμματικό. Τα υπόγεια και τα επιφανειακά νερά δεν επαρκούν να καλύψουν τις ανάγκες των ήδη αρδευόμενων εκτάσεων»

- Ποιές είναι οι ανάγκες αυτές;

- «Από τα 2.500.000 στρ. του νομού Λάρισας αρδεύονται περίπου τα 800 - 900.000 στρέμματα. Το 70% αυτής της έκτασης, ποτίζονται από υπόγεια ύδατα. Ετσι, στο νομό Λάρισας υπάρχουν περί τις 9.000 γεωτρήσεις, ένας πολύ μεγάλος αριθμός, που δεν γνωρίζω αν τον συναντά κανείς και αλλού».

ΔΕΥΤΕΡΑ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1993

As έρθουμε όμως πιο κοντά, στο νομό μας: Μπαίνοντας σήμερα στο Νοέμβριο θεωρούμε ότι βαδίζουμε προς το χειμώνα. Αν όμως δεν είχε σημειωθεί μια πτώση της θερμοκρασίας τις τελευταίες ημέρες, δύσκολα αυτό θα ήταν πιστευτό.

Μπαίνοντας ήδη στον δεύτερο μήνα του φετεινού υδρολογικού έτους (αρχίζει πάντα την 1η Οκτωβρίου) οι βροχές που έπεσαν δεν είναι απλώς ελάχιστες, αλλά σχεδόν ανύπαρκτες. Αν εξαιρέσει κανείς μια ψικάλα παραμονές της εθνικής επετείου και μια ακόμη το προπερασμένο Σάββατο (0,6 κιλιοστά ήταν το ύψος της!) από τον περασμένο Μάιο δεν έχει πέσει ούτε σταγόνα βροχής!

Το χειρότερο δε, είναι ότι η εικόνα αυτή έρχεται απλώς να δώσει ένα ακόμη δραματικό μήνυμα σε ανάλογα SOS των τελευταίων χρόνων και δεν αποτελεί απλώς μια εξαίρεση.

Συμπέρασμα: Η ανομβρία αποτελεί μια πραγματικότητα, θλιβερή μεν, αλλά καθημερινή. Ποιές είναι λοιπόν οι συνέπειες αυτής της παρατεινόμενης λειψυδρίας στο νομό Λάρισας τα τελευταία χρόνια. Ο λόγος στον διευθυντή της Υπηρεσίας Έγγειων Βελτιώσεων κ. Κων/νο Γκούμα ο οποίος μας λέει:

«Τις τελευταίες χρονιές είχαμε περισσότερες ζημιές στις καλλιέργειες εξαιτίας της λειψυδρίας. Έτσι το 1990 περίπου 62.000 στρέμ-

ατα, που να πούμε ότι οι Λαρισαίοι αγρότες υπερεκμεταλλεύονται τα υπόγεια ύδατα...

«Ασφαλώς πρόκειται για μια σημαντική εκμετάλλευση του υπόγειου ορίζοντα που συναντάται ακόμη και σε περιόδους που δεν έχουμε ανομβρία. Όταν όμως έχουμε λειψυδρία τότε το φαινόμενο είναι ακόμη πιο έντονο με αποτέλεσμα να έχουμε περαιτέρω πτώση της στάθμης των υπόγειων υδροφορέων».

– Για τι επίπεδα μιλάμε πα;

«Σήμερα οι γεωτρήσεις φθάνουν ακόμη και σε βάθος 350 μέτρων! Το ανησυχητικό δε γεγονός είναι ότι όλα αυτά τα χρόνια η πορεία της υδρολογικής στάθμης του υπογείου ορίζοντα είναι πτωτική. Παρά το γεγονός ότι έχουμε και περιόδους βροχοπτώσεων, αυτή δεν επανέρχεται στο επίπεδο που ήταν πριν 15–20 χρόνια».

– Πρακτικά μέχρι που μπορεί να φθάσει η άντληση υπογείων υδάτων όταν η κατάσταση είναι έτσι όπως την περιγράφετε;

«Οι αγρότες βεβαίως αναζητούν σ' όλο και μεγαλύτερο βάθος νερό. Έτσι για ορισμένες περιοχές έχουμε φθάσει σε επίπεδα υπερεκμετάλλευσης των υπογείων υδάτων. Παρακολουθώντας εδώ και χρόνια όλες τις λεκάνες, αναγκασθήκαμε σ' ορισμένες περιοχές να επιβάλουμε και απαγορεύσεις. Έτσι σήμερα

εκτάσεις μεταξύ της νέας και παλιάς εθνικής οδού (δηλαδή Χάλκη, Γλαύκη, κλπ) έχει απαγορευθεί το άνοιγμα νέων γεωτρήσεων πλίν των ήδη υπαρχόντων».

– Τηρούνται αυτές οι απαγορεύσεις;

«Ισχύει μάλλον ό,τι ισχύει για όλες τις απαγορεύσεις... Απαγορευση όλων σημαίνει ότι δεν δίδεται ρεύμα στον ενδιαφερόμενο, δεν δανειοδοτείται, κλπ...»

– Με τα επιφανειακά ύδατα...

«Σ' ό,τι αφορά τα επιφανειακά ύδατα, οι αρδευόμενες εκτάσεις του ΤΟΕΒ Πηνειού (περίπου 100.000 στρέμματα) εξαρτώνται άμεσα από τον Πηνειό. Η παροχή όμως του Πηνειού τους θερινούς μήνες σχεδόν μηδενίζεται. Έτσι ήδη από το 1977 προσφύγαμε στην ενίσχυση του Πηνειού από τον Ταυρωπό. Συναντήσαμε προβλήματα, αφ' ενός γιατί τα αποθέματα του δεν επαρκούσαν και για την Λάρισα, αφ' ετέρου λόγω της αντιπαράθεσης μεταξύ Καρδίτσας και Λάρισας. Έτσι στη συνέχεια κινηθήκαμε προς την κατεύθυνση της αποθήκευσης χειμερινών υδάτων. Δημιουργήσαμε λοιπόν 6 ταμιευτήρες (φέτος κατασκευάζεται ένας ακόμη στην περιοχή Γλαύκης) για την αποθήκευσή τους. Με τους ταμιευτήρες αυτούς και με κάποια, προσωρινά και πρόχειρα φράγματα που γίνονται στον Πηνειό μπορούμε και καλύπτουμε περίπου το 20% των αναγκών.

στα Πηνειού μόνο με την κατασκευή του μεγάλου ταμιευτήρα της Κάρλας (έκτασης 43.000 στρεμμάτων) αφού θα αρκούσε για να ποτιστούν περί τα 200.000 στρέμματα. Μακροπρόθεσμα όμως μόνο η εκτροπή του Ακελώου θα έλυσε το αρδευτικό ζήτημα του νομού. Σημειωτέον δε ότι η εκτροπή του Ακελώου θα έλυσε και το οικολογικό πρόβλημα που δημιούργησε η «αποδυναμωση του Πηνειού και θα επανέφερε την χαμένη ισορροπία».

– Θα μπορούσαμε δηλαδή, καταλήγοντας να πούμε ότι ίσως φθάσουμε ακόμη και σε εγκατάλειψη καλλιεργειών;

«Δεν μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο. Ο κόσμος έχει προσανατολιστεί προς δυναμικές καλλιέργειες και δύσκολα θα τις εγκαταλείψει. Όμως το πρόβλημα της λειψυδρίας είναι μεγάλο και για αυτό χρειάζεται η λήψη όχι μόνο βραχυπρόθεσμων αλλά και μακροπρόθεσμων μέτρων και φυσικά η σωστή και η κατ' οικονομία διαχείριση των υπαρχόντων υδάτων».

Αν όμως στη Λάρισα οι αγρότες νοιάζονται μόνο για το σήμερα και αφήνουν πολλά στην τύχη δεν συμβαίνει παντού το ίδιο. Η εξοικονόμηση και αποταμίευση του νερού και κυρίως η αναζήτηση λύσεων όπου θα επιτυγχάνεται η δυνατότερη παραλλαγή με όσο το δυνατόν λιγότερο νερό, αποτελεί διεθνώς έναν κανόνα που μέρα με την ημέρα γίνεται και πιο

κατασκευή του μεγάλου ταμιευτήρα στη το κοστος των αρδεύσεων αρχίζει μια να ξεπερνά τα οφέλη.

Αρχής γενομένης λοιπόν από τους κατοίκους της Καλιφόρνιας που αποφάσισαν να παραδεχθούν ότι ο παράδεισος που με μια σειρά εγγειοβελτιωτικών έργων δημιούργησαν ήταν τεκνητός και άρχισαν να βάφουν πράσινο τον κήπο τους αντί να φυτεύουν γκαζόν, τώρα και οι Ευρωπαίοι συνειδητοποιούν ότι οι αρδεύσεις πρέπει να τεθούν υπό έλεγχο. Είναι άλλωστε αποδεδειγμένο μια ότι ο «πλέον σπαταλος καταναλωτής υδατος είναι η γεωργία, αφού το 70–75% των εκμεταλλεσιμων αποθεμάτων χρησιμοποιείται για πότισμα καλλιεργειών.

Είναι λοιπόν περισσότερο από αναγκαίο να καταρτισθεί και στην Ελλάδα –όπως ήδη γίνεται και αλλού– ένα ειδικό πρόγραμμα διαχείρισης και χρήσης του νερού αφού οι μεν ανάγκες αυξάνονται, τα δε αποθέματα διαρκώς εξαντλούνται. Σχεδιασμός που πρέπει να λαμβάνει υπόψη του την προστασία των υδάτινων πόρων, την όσο το δυνατόν οικονομικότερη χρήση τους, την αποφυγή κάθε σπατάλης, την οριοθέτηση των εκτάσεων που μπορούν να αρδευθούν, την κατασκευή έργων αποθήκευσης νερού, κλπ.

Κι όλα αυτά γιατί τα χρόνια που έρχονται θα είναι ακόμη πιο δύσκολα και πιο... άνοδρα!